

Discussienota inzake de verhouding tussen psychiaters en de farmaceutische industrie.

Achtergrond:

Farmacotherapie maakt essentieel deel uit van het behandelarsenaal van de psychiater. De psychiater adviseert daarbij zijn of haar patiënten inzake het gebruik van psychofarmaca. Het komt regelmatig voor dat naast degelijke voorlichting, hierbij de nodige overredingskracht moet worden aangewend. Het is voor de geloofwaardigheid van de psychiater, en daarmee voor de behandeling, van groot belang dat de patiënt erop kan vertrouwen dat de psychiater zich in zijn behandeladviezen uitsluitend door gedegen en onafhankelijke kennis laat leiden, en geen ander belang dan het welzijn van de patiënt voor ogen heeft.

De omgang van alle artsen met de farmaceutische industrie wordt wereldwijd in toenemende mate maatschappelijk kritisch bekeken. Mogelijk betreft dit psychiaters meer dan gemiddeld omdat psychofarmaca door velen anders worden ervaren dan andere geneesmiddelen en van daaruit wellicht argwanend worden bekeken.

Het vergrootglas waaronder de psychiater en meer in het algemeen de psychiatrie, liggen bedreigt niet alleen de geloofwaardigheid van de psychiater maar ook de onmisbare samenwerking tussen arts en industrie op het gebied van ontwikkeling van nieuwe psychofarmaca.

Kernbegrippen:

Om de toets der kritiek te kunnen doorstaan en om zijn geloofwaardigheid te behouden moeten de volgende begrippen centraal staan voor de psychiater in zijn verhouding tot de farmaceutische industrie (K.I.T.):

- Kritische distantie
- Integriteit
- Transparantie

Dit geldt zowel voor de individuele psychiater als voor de NVvP.

Positie bepaling

Het bestuur van de NVvP acht het daarom wenselijk om zich, ter aanvulling op de bestaande gedragscode, in samenspraak met haar leden(raad) en relevante gremia binnen en buiten de vereniging, te beraden op een nadere invulling van bovengenoemde kernbegrippen.

Daarbij dient onderscheid gemaakt te worden tussen

- wetenschappelijk onderzoek,
- algemene praktijkvoering en de
- houding van de NVvP.

K.I.T. voor onderzoekers

Wetenschappelijk onderzoek, ten behoeve van de ontwikkeling van de nieuwe middelen en ter onderbouwing van de effectiviteit van bestaande middelen bij uiteenlopende aandoeningen, is van groot belang. Een beperkte groep psychiaters heeft direct hiermee te maken. Van hen kan uiteraard niet dezelfde mate van distantie ten opzichte van de industrie worden verwacht als van de rest van de beroepsgroep. Tegelijkertijd is juist in hun geval een kritische en zuivere houding van uitermate groot belang, aangezien zij tevens vaak 'opinion leaders' zijn, en in vele gevallen ook betrokken zullen zijn bij de opleiding van artsen en psychiaters, en de ontwikkeling van de richtlijnen.

Het bestuur wil in samenspraak met hen nadenken over de wijze waarop de huidige transparantie publiekelijk zichtbaar gemaakt kan worden en verder kan worden vergroot. Tevens kan worden geformuleerd hoe betrokkenheid van de psychiater bij wetenschappelijk onderzoek gepaard kan gaan met distantie tot de marketinginspanning van de industrie. Onbesproken gedrag ten aanzien van deze omgang met de industrie is van belang voor de psychiater-onderzoeker zelf, wiens integriteit op het spel kan staan, en voor de totale beroepsgroep, die alle belang heeft bij zuivere richtlijnen en transparante, integere en betrouwbare 'opinion leaders'. Bij dit debat zullen ook opinion leaders worden betrokken, die niet direct onderzoeker zijn, maar wel met regelmaat door de industrie worden gevraagd een boodschap te verkondigen.

K.I.T. voor psychiaters in de dagelijkse praktijk

Voor de grote meerderheid van de beroepsgroep die niet met wetenschappelijk onderzoek bezig is, ligt de situatie anders. De vraag is of psychiaters in de dagelijkse praktijk contact met de farmaceutische industrie moeten hebben. Is het noodzakelijk dat de voor de uitoefening van hun vak benodigde informatie via de marketing van de industrie wordt ontvangen? Daarvoor zijn andere goede bronnen beschikbaar, waaronder de geaccrediteerde bij-scholingsactiviteiten. Door het ontvangen van gunstbetoon, kunnen psychiaters onderdeel worden van een beïnvloedingsstrategie, die zowel generieke als specifieke negatieve beeldvorming heeft, en die in de uiterlijke vormen (bijvoorbeeld pennen, post-its, klokjes met namen van psychofarmaca erop, et cetera) de schijn van belangenverstrengeling bij patiënten oproept.

Uiteraard is iedere psychiater zelf verantwoordelijk voor zijn afwegingen, echter verdergaande afspraken **over** gunstbetoon, zoals materiële cadeau's alsmede bekostiging van bijscholing vanuit de farmaceutische industrie dragen bij aan een verbetering van de geloofwaardigheid en integriteit.

K.I.T. voor de NVvP

Ook voor de NVvP geldt dat zij zich bewust moet zijn van de bedreiging van verlies van geloofwaardigheid aan de ene kant en verstoring van een gewenste relatie met de industrie aan de andere kant. Zou de NVvP zich niet als rolmodel voor de beroepsgroep in de omgang met de industrie moeten tonen? Dit door bijvoorbeeld te vermijden dat de NVvP bij de bij- en nascholing die zij biedt, overschaduw wordt door marketingactiviteiten van de industrie. Anderzijds zou de NVvP tegelijkertijd een integere en transparante relatie moet opbouwen met de branche-organisaties van de (farmaceutische) industrie, en met individuele bedrijven met betrekking tot wenselijke productontwikkeling en/of fondsenwerving daarvoor.